

9. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Гладченко Л. П., канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів

Metadata, citation and

of Vadym Hetman Kyiv National Economic University

Ключовим питанням діяльності вищих закладів освіти є підготовка спеціалістів, конкурентоспроможних на ринку праці і здатних грамотно й високопрофесійно виконувати свою роботу. Мова йде про широке коло фахівців: корпоративних менеджерів, підприємців, державних службовців, політиків, науковців. У навчанні у найкращий спосіб мають поєднуватися практична і фундаментальна підготовки студентів. У КНЕУ за напрямками фахової підготовки викладаються фундаментальні дисципліни, які як раз і покликані створити ґрунтовні теоретичні знання. Зокрема, на кафедрі фінансів — це курс «Фінанси». Він завжди входив до базової підготовки бакалаврів усіх спеціальностей. Сьогодні 10-кредитний курс «Фінанси» викладається для студентів спеціальності «Фінанси і кредит». Він формує світогляд і забезпечує якість та глибину розуміння як наукових, так і практичних питань, і покликаний створити базу для успішного вивчення усіх інших навчальних дисциплін фінансового напрямку.

У нашому житті дуже поширена думка, що у вищих навчальних закладах навчають одному, а на практиці — зовсім інше. Це демотивує студентів особливо щодо вивчення теоретичних курсів. Але вивчення *науки* — що й передбачає фундаментальна дисципліна — забезпечує найважливіші передумови якісної та успішної практичної діяльності, тому що вона:

1) дозволяє сформуванати світогляд, який є визначальним для якості «людського капіталу». Для практичної діяльності важливо чітко розуміти, які речі суспільного життя є об'єктивними, а які можуть вдосконалюватися завдяки управлінським рішенням. Це запорука розумного, мудрого й ефективного менеджменту;

2) формує основи грамотності та адекватного розуміння практичних питань, чого не можуть вповні забезпечити прагматичні дисципліни. Фундаментальні знання дозволяють усвідомити суть речей, а це, в свою чергу, є основою усвідомленого виконання своєї роботи будь-яким працівником.

Результати перевірки залишкових знань з «Фінансів», яке проходилося на четвертому курсі фінансово-економічного факультету, підтверджують безпосередній зв'язок теоретичної фундаментальної дисципліни й прагматичних навчальних курсів. У тестуванні приймали участь студенти трьох груп, у яких середній бал за іспит з даної дисципліни становив найвищий, найнижчий і середній показник на факультеті. Усі студенти отримали позитивні оцінки, при цьому частка студентів, що отримали «добре» та «відмінно», у групі з найвищим середнім балом — 100 %, у групі з найнижчим балом — 89 %, у групі із середнім балом — 83 %. Час, який минув між складанням іспиту (червень минулого року) і перевіркою залишкових знань (лютий поточного року) становив більше 7 місяців, а високі результати, продемонстровані студентами, є наслідком закріплення фундаментальних знань після вивчення в VII семестрі прикладних дисциплін фінансового напрямку;

3) відкриває можливості для нестандартного мислення, ухвалення інноваційних рішень. У цьому сенсі «немає нічого більш практичного, ніж добра теорія». Взагалі людина, яка має наукове мислення, здатна реалізувати себе в будь-якій сфері, вирішувати проблеми високого рівня складності, не зважаючи на її знання в цій сфері, сформовані на даний момент. Тому що науковець має найважливішу рису — він ставить питання для себе: чому так?, з якої причини?, як це відбувається?, які наслідки?, а що станеться, якщо...?, і тому подібне. Це відкриває нові горизонти, формує нові знання фахівця...

З метою високоякісної підготовки студентів кафедра фінансів знаходиться в постійному пошуку найбільш ефективних форм і методів навчання. На нашу думку, першочерговим завданням є *створення навчальних можливостей для студентів*, перш за все у напрямі пошуково-дослідної роботи та самостійної роботи. Нам потрібно *в межах окремої навчальної дисципліни* пропонувати якісні навчальні «продукти» як особливий формат процесу навчання. Наприклад, на кафедрі фінансів працює *дискусійний клуб*, де студенти отримують можливість сформулювати навички науково-дослідної роботи, публічних виступів, участі в обговоренні фінансових проблем. Для підвищення рівня самостійної роботи студентів та якості їх підготовки до аудиторних занять з «Фінан-

сів» застосовується *дистанційний курс* навчання WebCT. Зокрема, в його змісті представлена як базова, так і додаткова навчальна інформація, широке коло завдань для ефективної самоперевірки знань студентів (де є можливість одразу після відповіді побачити, чи була вона вірною), модульного тестування, після якого студент бачить процент вірних відповідей і може сам оцінити рівень своїх знань. Крім того, ми представили огляд ключових нормативно-правових актів з фінансового права. На жаль, практика показує, що лише дуже незначна кількість студентів користуються можливостями дистанційного курсу. Це говорить про низьку самомотивацію студентів до самостійної роботи, а від неї багато в чому залежить якість аудиторної роботи і кінцеві результати навчання.

Для посилення практичної підготовки вже три роки поспіль для студентів-фінансистів 3-го курсу проводиться *міжпредметний тренінг*, участь у якому є виключно добровільною. Тренерами виступають студенти 4-го курсу, які під керівництвом викладачів розробляють практичні завдання, і під час тренінгу навчають студентів 3-го курсу вирішувати їх, а також оцінюють роботу учасників тренінгу. У минулому навчальному році цей тренінг став міжкафедральним: ми залучили до його проведення магістрів кафедри фінансових ринків, які розробили ділову гру з питань корпоративного управління. У цілому щорічно в тренінгу приймає участь більше ста студентів. Варто нагадати, що участь у ньому є добровільною, бали — дуже незначними, а проводиться тренінг у додатково призначений час.

У цьому році навчальним планом передбачено проведення для студентів 3-го курсу *обов'язкового тренінгу з «Фінансів»*. Фундаментальні дисципліни мають обмежені можливості щодо формування навичок практичної роботи за фаховим спрямуванням. Тому ми обрали особливий вид тренінгу, спрямований на *формування навичок науково-дослідної роботи*. На кафедрі фінансів розроблено технологію його проведення. Осягнення науки можливе, перш за все, за допомогою застосування методів проведення пошуково-дослідної роботи.

Пропонуючи студентам ці та інші навчальні продукти, ми створюємо для них *навчальні можливості*. Деякі з них є обов'язковими, а інші — добровільними. На нашу думку, дуже важливо приділяти увагу саме останній позиції. Оскільки університетська освіта — це освіта дорослих, студенти самостійно можуть обирати ті форми роботи, які є для них найбільш цікавими та ефективними. Це своєрідна «вибіркова» частина навчання. В

ході її реалізації проявляється дійсна мотивація студентів, їх пріоритети та особистий вибір, можливість знайти найкращий формат отримання освіти.

Досвід викладання 10-кредитної фундаментальної дисципліни дозволяє виявити низку проблем. Серед них є як загальні для всіх навчальних дисциплін, так і специфічні. Публічне обговорення є запорукою їх найефективнішого вирішення. Детальніше зупинимося лише на трьох з них.

Для аудиторної роботи при викладанні фундаментальної теоретичної дисципліни надзвичайно актуальним є питання *інтерактивної взаємодії* студентів в аудиторії, а також студентів і викладача. Тоді ми можемо продуктивно розглядати дискусійні питання, вияснити складні наукові положення і т. д. Щоб успішно реалізувати це завдання, студенти в аудиторії повинні бути розташовані лицем один до одного, що забезпечує розстановку столів у формі літери «П». Порівняно зі звичайним розташуванням парт, це змінює поведінку студентів, (тому що вони весь час знаходяться в полі зору один одного), це дозволяє інакше розподілити увагу, інакше сприймати обговорення, відкриваються інші можливості для дискусії. Меблеве устаткування в навчальних корпусах КНЕУ унеможливорює цю найпростішу і водночас найнеобхіднішу передумову застосування активних методів навчання. У другому і третьому корпусах немає фактично жодної навчальної аудиторії, де можна нормально організувати роботу малих груп, круглий стіл, тренінг тощо. На нашу думку, умебльовані таким чином аудиторії мають переважати в аудиторному фонді університету.

Якщо для викладання дисциплін прикладного характеру, особливо важливим є знання викладачем сучасної практики, то для фундаментальних дисциплін на перший план виходить глибоке знання сучасних теоретичних концепцій. Одним із найважливіших засобів збагачення як лекційних, так і семінарських занять є іноземна література. Вона — невід’ємна складова здобуття сучасної освіти. Якщо нині студенти мають широкі можливості вивчення іноземної мови, то їх робота із сучасними іноземними підручниками в КНЕУ дуже обмежена, оскільки бібліотечний фонд іноземної фінансової літератури застарілий і вкрай обмежений. Пріоритетом для університету у цьому напрямі може стати створення крупного фонду іноземної літератури. Національний статус університету вимагає, щоб це питання набуло першочергового значення, щоб ми могли пишатися пристойним фондом сучасної іноземної економічної, у тому числі фінансової літера-

тури. До нього можна організувати також і платний доступ сторонніх осіб.

Для якісного викладання фундаментальної дисципліни потрібне постійне оновлення її змісту відповідно до напрямів розвитку сучасної науки. Саме тут проявляється важливість науково-дослідної роботи викладачів. Щоб вона дійсно була на високому рівні, у викладача повинно бути як мінімум достатньо часу на її проведення. Раціонально побудований розклад занять викладача — це головна передумова вивільнення достатнього часу для успішної наукової діяльності. В нашому університеті як науково дослідній установі це питання поки що не розв'язується.

Сьогодні освіта, отримана в КНЕУ, — це бренд, який свідчить про високу якість підготовки фахівця. Для його підтримання потрібно спиратися на три стовпи: сучасна організація навчального процесу, високі вимоги до результатів навчання студентів, фаховий рівень викладання. У цьому контексті фундаментальні дисципліни є вихідною домінантою підготовки конкурентоспроможних на ринку праці й професійно грамотних менеджерів.

*Баранова О. В., канд. екон. наук,
доцент кафедри страхування,
Баранов А. Л., канд. екон. наук,
доцент кафедри страхування*

ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ОПАНУВАННІ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Новітні інформаційні технології призводять до істотних змін у традиційному навчанні на всіх стадіях навчального процесу: підготовка навчальних матеріалів, проведення аудиторних занять, виконання самостійних завдань, підготовка різноманітних проєктів і магістерських дипломних робіт. Нові технології, нові інтерактивні методи навчання сприяють підвищенню якості, конкурентоздатності освіти у ВНЗах, забезпечують викладачів і студентів новими засобами та ресурсами комунікації.

Сучасні технології суттєво вплинули і на підходи до проведення занять.